

Ovako će Vaše dijete
sigurno surfati na internetu

www.sigurnodijete.ba

Savjeti za roditelje
mlađe djece (do 10 godina)
za korištenje interneta

Sigurnodijete savjeti za roditelje mlađe djece (do 10 godina)

Na pitanje „Da li si ikada bio na internetu?“ danas većina djece odgovara brzim „da“. Već osmogodišnjaci surfaju na internetu. Što su djeca i mladi stariji, to više vremena provode online.

Posebno roditelji mlađe djece postavljaju sebi pitanje: Kako mogu surfanje na internetu, chatanje i komunikaciju elektronskom poštom učiniti sigurnijim za svoju djecu? Generalno je bitno da pratite Vaše dijete prilikom njegovih prvih posjeta internetu i da se nakon toga interesirate za aktivnosti Vašeg djeteta u mreži.

Pomoć i praktična uputstva u vezi sa savjetima možete pronaći na www.sigurnodijete.ba. Osim toga imate mogućnost da djelujete protiv problematičnih sadržaja tako što ih prijavite odgovornim organizacijama za pritužbe.

Preventivnu zaštitu nude sljedeći savjeti:

www.sigurnodijete.ba

Blogger

1.

Podržite djecu dok rastu uz svijet medija

Djeca moraju naučiti pravilan odnos prema internetu. Neophodna im je podrška roditelja i pedagoga kako bi mogli rasti uz svijet medija. Za osnovce je dovoljna pregledna ponuda stranica za igru i učenje koje mogu stalno posjećivati.

2.

Uređivanje korisničkog računa i početne stranice

Uredite Vašem djetetu poseban korisnički račun sa ograničenim pristupom koristeći programske i sistemske postavke. Tamo možete podesiti postavke za tražilicu (browser) kako bi odgovarao potrebama djeteta. Kao početnu stranicu izaberite neku tražilicu za djecu ili omiljenu stranicu Vašeg djeteta.

www.sigurnodijete.ba

3. Sastavite listu omiljenih stranica i pozitivnu listu

Za mlađu djecu obavezno morate ograničiti broj stranica koje dijete može posjećivati. U tražilici možete ili dodati odabrane stranice na listu favorita ili sami sastaviti tzv. „pozitivne liste“.

Time se mogu izbjeći greške pri unosu koje mogu dovesti do neželjenih rezultata. Pri tome birajte samo one stranice koje odgovaraju uzrastu Vašeg djeteta. Ukoliko zajedno sa Vašim djetetom skupljate zanimljive linkove, onda izbor postaje veći, a Vaše dijete malim koracima uči kako da se koristi internetom.

www.sigurnodijete.ba

4. Zamijenite tražilicu

Djeca koja još idu u osnovnu školu ne bi se trebala sama koristiti uobičajenom tražilicom, već je neophodno da je zamijenite specijalnom dječijom tražilicom. Na taj način djeca mogu da steknu rutinu pretraživanja interneta, a da pri tome ne dođu u dodir sa problematičnim rezultatima. Dječije tražilice nude mnogo više od preporučenih linkova. Osim aktuelnih vijesti, igara ili recepata nude se specijalne informacije za djecu. Na nekim internetskim preglednicima moguće je pomoću samo nekoliko koraka podesiti tražilicu.

Uputstva možete naći na www.sigurnodijete.ba.

5. Obratiti pažnju na reklame

Iako se Vaša djeca interesiraju za heroje iz TV serija, za zvijezde ili skupljaju sličice: obratite pažnju da reklame i različite ponude ne zauzmu previše prostora. Odaberite uvijek stranice bez reklama ili one na kojima su reklame jasno označene. Ovo je posebno bitno uzimajući u obzir da djeca ne mogu razlikovati redakcijski sadržaj od reklama.

www.sigurnodijete.ba

6. Pažljivo postupati sa ličnim podacima

Često se na internetu traže lične informacije kao što su ime, hobi, adresa, navike korištenja interneta itd. Ozbiljno shvatite problem o zaštiti podataka i pojasnite svom djetetu da je veoma bitno da ne iznosi sve podatke o sebi. Ni u „stvarnom životu“ dijete ne bi podijelilo takve stvari sa strancem samo zato što je pitao.

Stoga morate insistirati na tome da se Vaše dijete dogovori s Vama u slučaju da se od njega traže lični podaci.

7. Sigurnije urediti komunikaciju na chatu

Mlađa djeca bi s drugima smjela komunicirati samo na moderiranim forumima. Takvi se chat forumi nadziru kako ne bi bili objavljeni diskriminirajući i uvredljivi prilozi. Tu djeca mogu naći vršnjake za razgovor koji imaju ista interesiranja. Zajedno sa svojim djetetom odaberite jednu takvu chat sobu i razgovarajte o tome šta se dešava na chatu.

twitter
Blogger

DERNEK.BA
facebook

myspace
a place for friends

skype

facebook

twitter

Postanite aktivni!

www.sigurnodijete.ba

Postanite aktivni i prijavite problematične internetske ponude kod nadležnih institucija ili organizacija! Kontrola je otežana s obzirom na raznovrsnost sadržaja na internetu i na mnoštvo ponuda koje su relevantne za zaštitu mladih. Stoga se sljedeće institucije angažuju za zaštitu djece i omladine na internetu i prate napomene korisnika.

www.sigurnodijete.ba

Šta mogu prijaviti instituciji?

Sadržaje na internetu koji predstavljaju opasnost za mlade. U takve sadržaje se ubrajaju interaktivne i komunikacione ponude kao npr. chat, instant messaging, tzv. berze za razmjenu podataka i dr. Pritužbe možete iznijeti putem formulara na www.sigurnodijete.ba

Šta mogu prijaviti udruženju?

Nelegalne i štetne sadržaje sljedećih internetskih usluga: world wide web, e-mail, spam, berze za razmjenu podataka, sadržaje za mobitel itd.

Pritužbe možete iznijeti putem formulara na www.sigurnodijete.ba

www.sigurnodijete.ba

Twitter
Blogger

msn

DERNEK.BA

facebook

myspace
a place for friends

skype

facebook

msn

Ovako će Vaše dijete
surfati sigurno na internetu

Surfaj sigurno!

Savjeti za roditelje
starije djece (preko 10 godina)
o korištenju interneta

www.sigurnodijete.ba

Sigurnodijete savjeti za roditelje starije djece (preko 10 godina)

Aktuelne studije pokazuju da sve više djece i mladih provode sve više vremena za kompjuterom i na internetu. U prosjeku provode dnevno po dva sata u komunikaciji putem chata ili instant messaginga (slanje istovremenih poruka), pretražuju videoplatforme i informišu se putem interneta. Realnost je da se život mladih sve više odvija na internetu, što je rezultat sve bolje multimedijalne opremljenosti djece. Mladi korisnici tako nailaze na sadržaje koji nisu u skladu sa njihovim uzrastom. Za mnoge roditelje se samim time postavlja pitanje kako učiniti sigurnijim chatanje, surfanje, slanje mailova, tj. generalno korištenje interneta.

Sigurnodijete ukazuje na to šta se može poduzeti protiv problematičnih ponuda na internetu. Jedna od mogućnosti je svakako prijava ovakvih sadržaja nadležnim institucijama ili organizacijama.

Preventivnu zaštitu nude sljedeći savjeti:

www.sigurnodijete.ba

1. Podesite postavke na kompjuteru

Po završetku osnovne škole većina djece dovoljno je kompetentna da se slobodnije koristi internetom. Stoga navikavajte djecu da se koriste bookmark oznakama ili favoritima tokom surfanja. Pratite svoje dijete ukoliko želi da pored dječijih isproba i korištenje drugih tražilica. Možete poduzeti i druge sigurnosne mjere, npr. instalirati softver za filtriranje sadržaja. Ali: nijedan program za filtriranje ne nudi apsolutnu sigurnost i često se filtriraju sigurni sadržaji za djecu.

2. Razgovarajte o opasnostima na internetu

Nemojte se osloniti samo na tehničku zaštitu. Još bitnije je da sa djecom razgovarate o opasnostima na internetu i da odredite pravila. Ukoliko djeca ipak naiđu na problematičan sadržaj, onda se zajedno možete suočiti sa problemima.

www.sigurnodijete.ba

twitter
Blogger

DERNEK.BA

facebook

myspace
a place for friends

skype

facebook

msn

twitter

3. Izbjegavajte spam i reklamne prozore (tzv. pop-up prozore)

Djeca i mladi mogu naići na problematične ponude u spam mailovima ili reklamnim prozorima i banerima koji korisnike interneta žele namamiti na erotske sadržaje. Zato: aktivirajte filtere za spam poštu i instalirajte dodatni program koji sprečava otvaranje reklamnih prozora (tzv. Ad-blocker).

4. Informišite se

Često djeca i mladi mnogo bolje nego roditelji znaju šta je na internetu moguće uraditi, od korištenja bloga do preuzimanja datoteka i podataka. Ali to ne znači da su djeca svjesna opasnosti ili pravnih aspekata njihovih aktivnosti na internetu.

www.sigurnodijete.ba

5. Bitna je otvorena i fer komunikacija

Uznemiravajući je brz porast broja slučajeva mobbinga uz pomoć novih medija i novih tehničkih mogućnosti kao što je npr. kamera na mobitelu. Žrtve cyber mobbinga mogu biti uvrijeđene putem SMS-a, šikanirane zlonamjernim snimcima sa mobitela ili dobivaju prijetnje putem različitih foruma. Jedan od loših trendova je posjedovanje i ponosno pokazivanje videomaterijala koji su samostalno snimljeni pomoću mobitela ili su preuzeti sa interneta, a koji prikazuju brutalne radnje. Za videomaterijale koji prikazuju kako je jedna osoba pretučena i pri tome snimana već postoji naziv: happy slapping.

Informišite se o mogućnostima novih medija i pokažite svoju zainteresiranost. Ovo su dobri preduvjeti za konkretne razgovore sa Vašim djetetom, čak i o teškim temama. Više informacija o cyber mobbingu možete pronaći na: www.sigurnodijete.ba

www.sigurnodijete.ba

6. Odredite pravila i granice

Pravila su posebno važna za komunikaciju na internetu. Neophodno je ograničiti prosljeđivanje ličnih podataka (npr. u društvenim mrežama). Ime, adresu, broj telefona i fotografije djeca bi smjela prosljeđivati samo u dogovoru s Vama. Djeca se nikada ne smiju sastajati sa osobom koju su upoznala na internetu bez Vašeg odobrenja ili bez pouzdane pratnje.

7. Uredite sigurnost za chatanje i slanje istovremenih poruka (instant messaging)

Trećina djece je prema rezultatima jedne studije naišla više puta na neugodne osobe na chatu. Djeca i mladi na chatu nerijetko dožive uvrede i maltretiranje. Stoga je bitno da razgovarate o dešavanjima na chatu, tokom instant messaginga, prilikom pretraživanja ili igranja online igrica.

8. Ispitajte vjerodostojnost nekog izvora

Potaknite svoje dijete da ispita vjerodostojnost sadržaja na internetu i da li su ponuđači dostojni povjerenja, npr. tako što pomoću impresuma provjere kome pripada stranica. Pomozite djetetu da prepozna koliko su istinite ili vjerodostojne informacije, koje ideologije i interesi stoje iza ponude i kako da tumači informacije. Često je sasvim dovoljno porediti informacije pronađene na internetu sa knjigama i brošurama, kako bi se ustanovilo da li su navodi tačni.

9. Ovisnost o internetu i kompjuterskim igrama

Kompjuter i internet danas su dio svakodnevnice djece i mladih. Problematično je ukoliko kompjuter i internet zauzmu toliko prostora da ne ostaje vremena niti energije da se djeca posvete drugim stvarima, poput hobija ili škole. Pokušajte dogovorom ili ukazivanjem na alternativne sadržaje ograničiti vrijeme provedeno za kompjuterom. Podržite uravnoteženo i smisleno korištenje interneta, kao npr. za istraživanje informacija za domaći zadatak.

10.

Obratite pažnju na autorska prava

Muzika, slike, filmovi, grafike i tekstovi koji se mogu pronaći na internetu zaštićeni su autorskim pravima, tj. mogu se koristiti samo uz dozvolu vlasnika prava. Kažnjivo je ilegalno preuzimati takve sadržaje sa interneta (npr. pomoću berzi za razmjenu podataka). Svaka osoba zadržava prava za svoju sliku. Ukoliko neko želi postaviti slike ili videomaterijal na kojima se vide druge osobe (na polaznoj stranici ili na videoportalima itd.), onda oni moraju prethodno dati odobrenje. Razgovarajte sa djetetom o problemu autorskih prava.

MINISTARSTVO
SIGURNOSTI
www.msb.gov.ba

FEDERALNA
UPRAVA POLICIJE
www.fup.gov.ba

POLICIJA
REPUBLIKE SRPSKE
www.mup.vladars.net

POLICIJA
BRČKO DISTRIKTA
www.policijabdbih.gov.ba

MEĐUNARODNI FORUM
SOLIDARNOSTI - EMMAUS
www.nfs-emmaus.ba

 METABH

 Microsoft

klicksafe.de

 **OAK
FOUNDATION**

 **Save the Children
Norway**

Savjeti za roditelje mlađe djece
(do 10 godina) za korištenje interneta

Pridružite nam se u borbi protiv
dječije pornografije i pedofilije!
Zaštite svoje dijete i posjetite

www.sigurnodijete.ba